

PORTAKAL REÇELİ

Özge Korkmaz

Şehit öğretmenlerimizin aziz hatırasına hürmetle...

■ Göz pınarlarında yılların yorgunluğu, kulaklarında siren sesi gibi bir uğultu... Kaç yıl bekledi bu anı, kaç yıl hayalini kurdu? Kaç yıl çalıştı çabaladı, gündüzleri hiçbir şey yokmuş gibi hayatın gamsız akışında çalkalandı, buldukları her fırsatta yarasını kaşıyan insanlara katlandı, geceleri durmadan durmadan durmadan ağladı, kaç yıl tam vazgeçecek gibi olmuşken ışıl ışıl bakan gözlerin umuduna sarıldı, kaç kez düşeyazdı, kaç kez doğruldu... İşte şimdi karşısında. Tüm emekleri bir cümleye sığmış, ona bakıyor. Gülümser gibi bakıyor. Buğulu gözleri bir ekranda bir babasında. Babası nasıl da ulu bir çınar oluyor o an! O çınarlar ki belleri bükülür, dişleri dökülür, saçları ağarır ama her şeye rağmen dimdik dururlar. Yıkılmak onlar için ihtimal dâhilinde bile değildir çünkü bilirler ki öyle durdukça onlar; dallarında soluklanan kuşlar var olur, gölgesinde serinleyenler, köklerinden beslenenler olur. İşte babası nasıl da vakur duruyor, nasıl da karlı bir dağ gibi. Heybetli olan her şey gibi. Gözleri nemli, gözleri serçe gibi. Uzun uzun bakıyor sonuç ekranına, nasıl da yüreği avuçlarında. Dualarının neticesine bakıyor, emanetine bakıyor, emanetinin yeni yuvasına bakıyor. Bir turna gibi uçup gidecek, gittiği yerde yuva yapacak, yuvasında yeni turnalar yetiştirecek yavrusu. Ne gurur! Onun emeklerinin zayi olmadığını görmek, ne büyük huzur. İnsanın böyle anlarda "Hayatım bir şiir olmuşsa eğer bu sözü söylemek içindir." diyesi geliyor.

Annesinin kolları arasında şimdi. Rengârenk kanatlarıyla yavrusunu sarıp sarmalayan heybetli bir dişi kuş oluyor annesi. Ondan nasıl ayrılacağını düşünüyor, onsuz nasıl hayatı okuyacağını, onun elleri olmadan nasıl merhametle dokunacağını... Çalışma masasına gelen meyveleri, kekleri, bitki çaylarını; edilen duaları, okunan hatimeleri, Yasinleri, zorlu gecelerde verilen tesellileri düşünüyor. "Sabır

anneciğim, sabır yavrum. Allah, kendisine yaslanana hiç yarı yolda koyar mı?" Ümitlerini yitirdiği tüm anlarda onun sıcacık avuçlarının nasıl sırtını sıvazladığını, narin parmaklarının Zümrüdüanka kanadı gibi dokunduğu yeri nasıl da iyileştirdiğini düşünüyor. Annesi onu nasıl sever, annesi onu cennet çiçeğim diye sever, işte şimdi kulağında çınlıyor. Çiçeksin ama bu dünyadan değil, çiçekler zaten güzeldir, sen çiçeklerin de en güzelisin, diyor. Annesi düşeceği her vakit ayağının önündeki taşları nasıl da çekiyor. İnsan, kısacık anlarda hayatını bir film şeridi gibi gözünün önünden geçirmekte mahirdir.

Beklemesi bir yıl, gitmesi bir hafta. Tüm hazırlıkları tamamlayıp yola çıkmaları için toplamda dört günleri var; daha sonra orada da ev bulma, yerleşme telaşı başlayacak. Evdeki herkes, hemen bir ucundan hazırlığa başlıyor. Kendisi kıyafetlerini, çantalarını, ayakkabılarını valize koyarken; biri lise, diğeri üniversite öğrencisi olan kız kardeşleri de başka bir valize kitaplarını yerleştiriyor. Artık birbirlerinin elbiselerini giymeyeceklerine, saçlarını öremeyeceklerine, mutfak masasının etrafına toplanıp her gün birlikte sohbet edemeyeceklerine üzülüyorlar. Annesi de nemli gözlerle evde fazla olan tabak çanaklardan küçük bir koli hazırlıyor. "Şu eski elektrik süpürgesini de alalım yanımıza." diyor. "Yabancı yerde şimdi her şey ha dedim mi bulunmaz." Birkaç da kilim, pike, havlu, nevresim. Kömürlükte küçük bir ısıtıcı vardı, onu da ekledik mi tamam. Gerisi yavaş yavaş halledilir orada. Halledilir tabii. *Her yere yetişilir, hiçbir şeye geç kalınmaz.*

Ertesi sabah sağlık raporu almak üzere erkenden gidip hekim kontrolünden geçiyor. Sonra çarşıdan bir bir eksikler tamamlanıyor. "Güzel bir takım alalım." diyor babası: "Yakana da ipekten zarif bir fular. Öğretmen olmak titizlik gerektirir, öyle salaşlığa gelmez. Öğretmen duruşuyla bile örnek olandır." Alıyorlar. Alışveriş boyunca gülümseyerek izliyor babasını. Bu çocuk hevesi, bu coşkunculuk, bu tatlı heyecan insana çok nadir uğruyor. Geldi mi de koca koca insanları nasıl arife çiçeğine çeviriyor! Sonraki günler yakın akrabaları, dostları ziyaret ediyorlar tek tek. Büyüklerin elleri öpülüp hayır duaları alınırken geride kalanlar Allah'a emanet ediliyor ve nihayetinde duygular arapsaçına dönüyor. Hüzünle ümit aynı kafeste yer edinip birlikte korkuyu uçuruyorlar. Dışarıda son bir akşam yemeği, hemen ardına güzel bir Türk kahvesi. Eve dönünce herkes, ertesi sabah yola çıkmak üzere kafasındaki binbir düşünceyle yüreğindeki müşevveş duyguları bohçalayıp uykuya dalıyor.

Rüya... Sınıfta öğrenciler... Sınıfta soba... Çıtır çıtır çıtırdayan soba. Üstünde mandalina kabukları... Sobanın dibinde çocukların ıslak çantaları, borudaki kurutmalıkta atıkları... Uçlarındaki püsküllerden damlayan sular daha "Cısss!" sesi bitmeden buharlaşıyor. Kırmızı burunlar, elma yanaklar, üst üste binmiş ayaklar, minnet dolu gözler ona bakıyor. Her şey ne kadar da güzel! Her şey sefalet içindeyken, noksanken bile ne kadar güzel. Kalpleri sımsıcak, kalpleri pamuktan yumuşak, kalpleri harislikten uzak ne kadar güzel. Öğrencilerinin gözleri onda, onunkiler de öğrencilerinde. Yatılı okulun yemekhanesinde ilk

kez portakal gören bir çocuğun hikâyesini okuyorlar. Kalpleri merhamet dolu, bir dağılsa dünyanın tüm zalimlerine yeter. “Portakal, ne güzel meyve değil mi öğretmenim?” Öyle evet, çok güzel.

İnsan yaşadığı yerden ayrılırken nasıl hissedeceğini hiçbir zaman tam olarak bilemez. Uzun yolda neşeli şarkılar dinlenir çünkü hüznü güzel gizler. Yol yarılanana kadar kimse kimseyle dikiz aynasından göz göze gelmez. Gözler dolar ama taşmasına izin verilmez. Bunların hepsi dönüş yoluna saklanır. Gidenin akli kalmasın, giden aklını da kalbini de yanında götürürebilsin diye. Oysa giden, bunları biraz da bilerek bırakır geride. Gitmek, öyle söylendiği kadar kolay hayata geçirilen bir eylem değildir çünkü. Biraz yaralar, biraz eksiltir, biraz heveslendirir. Biraz, öyle işte.

Her şey ne kadar da hızlı oluveriyor. Önce şehre, sonra okulun olduğu köye varılıyor derken yerleşiliyor yeni bir hayatın orta yerine. Hafta başıyla birlikte evraklar da ilçe millî eğitim müdürlüğüne teslim ediliyor ve bir anda yeni sıfatlar ekleniyor isminin önüne. Hoca olunuyor, öğretmen olunuyor, “hocanım” bile deniyor. Gidip okulun yerine bakılıyor sonra. Köyün ihtiyar heyetinden biri, “Sen şehirlisin ya hocanım, soba yakmayı bilin mi?” diyor. Bileceğiz mecbur. Bilmesek de biliyor gibi yapacağız ve hemen öğreneceğiz. Öğretmenliğin altın kuralıdır bu.

Muhtarın aracılığıyla tuttuğu küçük ama sıcacık evini adam ediyorlar iki günde. Eksikleri zamanla tamamlarım, diyor. Sizin aklınız kalmasın bende. İşte veda vakti, zaman yine aleyhine işledi. Kalbini kaç parçaya ufalayıp uçurmalı, aklının kalmasını istemediğin yerlere. Önce kız, kardeşlerine sarılıyor, uzun uzun saçlarını kokluyor, gözlerinden öpüyor güzellerini. Sonra annesiyle helalleşiyor, ellerini avucunun içine alıp seviyor. “Bu dünyaya senin gibi dokunmayı öğreneceğim.” Annesi şimdi kınalı bir üveyik. Yalnız elleri değil, kendisi de avucunun içine sığıyor sanki. Gözleri babasının gözleriyle rastlaşınca ikisi de zapt etmeye çalışıyor incilerini. Alnından öpüyor babası, sıkı sıkı sarılıyor. Kız çocukları için dünyanın en büyük güvencesi bu değil mi?

Herkes gittiği vakit karanlıkta, yalnız başına odanın ortasında oturmanın verdiği hüznle baş başa şimdi. Halının desenlerinde zikzak çiziyor gözleri. Çay koymuştu kendine, suyun fokurtusu kulağına çalınıyor. Aspiratörün ışığını açıp dinliyor bir süre fokurtunun sesini. An geliyor, insan çay demlerken ağlayıveriyor içli içli. Valizden çerçevesini çıkarıp mutfak masasının üstüne koyuyor, gözünün en çok degeceği köşeye. Çayını içerken günlüğüne yazıyor bir yandan. Şöyle başlıyor tarihin altından ilk cümle: “Yarın öğretmenliğimin ilk günü ve ben yıllardır bu anı bekledim.”

İşte yeni gün. İşte ilk ders. İşte karşısında öğrenciler. Gözleri ıslık ıslık, yanakları al al, ayakabıları yırtık pırtık öğrenciler. Beyaz insanı ilk kez görmüş gibi bakıyorlar yüzüne. Merakla, heyecanla, sanki biraz da korkuyla. Kim bu kadın? Ne yer ne içer? Bizim dilimizden anlar mı? Bizi anlamazsa kızar mı? Kızmaz. Öğretmen o. Bilmiyorsak öğretecek. Bilmiyorsa öğrenecek. Kısa bir tanışma

faslı: “Söyleyin bakalım isminiz, soy isminiz, hayaliniz nedir?” Hayal mi? Öğretmenim hayal bizim buralara uzak bir yerdir. Uzaksa yakın ederiz. Çok mu kar yağar buralara? Epey yağar. Yağsın. Çıkar bahçeye kardan adam dikeriz. Soba yakmayı bana öğretirseniz üstüne mandalina kabukları dizer, izleriz. Kokusu sınıfı sarar, bizim kokumuz bu olsun deriz. Hem size çok güzel bir hikâyeye okuyacağım. Portakalı ilk kez yatılı okula gidince gören çocuğun hikâyesi. Sonra kendi hikâyelerimizi yazarız. Pazardan portakal alıp gelirim size, sobada reçelini kaynatırız. Siz hiç portakal reçeli yediniz mi?

Daha dönemin ortalarına bile gelmemişken soğuk, ıvecen bir çocuk gibi kendini hatırlatıyor. Beyaz bir dantel seriliyor Kozluk’un üstüne ve yollar da kapanıyor. Çocuklar ayakları ve elleri morarmış, burunları kızarmış şekilde gelmeye devam ediyorlar. Kimse gık demiyor. “Öğretmenim benim botum su alıyor, benim botum bile yok, benim çantamın içindeki kitaplar ıslanıp kurumaktan pestile döndü!” diyen olmuyor. Kavanozlarla gelen öğretmenlerine bakıyorlar. Elindeki torbada da metrelik pötikare bir kumaş. Bir top jüt ip ve portakallar. Haydi, bugün reçel yapacağız. Sonra kavanozlara koyup kapağına bez bağlayacağız. Evimize götürüp ailemize ilk reçelimizden tattıracağız. Haydi başlayalım. “Öğretmenim portakalı soyunca başucumuza da koyalım mı?” Kıkırtılar. Gülüşmeler. Sevinmeler. Çocuk olmak ne güzel, ah ne güzel! İnsan çocuk oldu mu hayata nasıl da posta koyuyor!

Derken geliyor yarıyıl tatili, “Öğretmenim senin anan baban var mı?” sorusunun muhataplarına gitmek üzere yola çıkılıyor. Var ya, olmaz mı, onlar da evlerinde beni bekler. Özlemişlerdir hem, biz hiç bu kadar ayrı kalmamıştık birbirimizden. Elinde iki küçük valiz. Biri eşyaları için, diğerinde köylünün “Ailene de götür!” diyerek verdiği salçalar, peynirler, ekmekler. Karın ortasından ip gibi incecik geçen araç yolunda, ilçeden gönderilen külüstür bir Mercedes. İçinden cana yakın, minnet dolu bir ses: “Buyur hocanım, ilçeden gönderdiler senin için, gel hele, geç sen geç.” Valizleri bagaja taşıyor kır saçlı adam. Yolculuk devam ediyor türkülerle.

“Çocuklar sizi çok seviyor Hocanım, köylüler de. Vallahi sizin methinizi ta ilçeden işittik. Allah razı olsun, bu kuş uçmaz kervan geçmez yerlerde umut oldunuz hepimize.” diyor sonradan belediye çalışanı olduğunu öğrendiği Zeynel. Altın bulmuş gibi bir sevinç ışığı var gözlerinde. Sağ olun, diye karşılık veriyor. Bu yeter bana işte. Annesinin elleriyle dünyaya dokunmayı öğrenmiş demek. Sohbet keyifle sürerken kızının da öğretmen olmak istediğini söylüyor Zeynel. “Bir görsen Hocanım, nasıl seviyor okumayı!” Anlatıyor da anlatıyor kızını, ailesini, memleketini, umutlarını. İkisinin de üstünde huzurdan bir gömlek. Çekiç Ali’den “Doğar Yaz Ayları” başlıyor radyoda birden. Bizim oralardan, diyerek gülümsüyor çekingen. Gurbet elde tanıdık bir sese denk gelmenin ne demek olduğunu iyi bildiği için radyonun sesini keyifle yükseltiyor Zeynel. “Yolumuz az kaldı.” diyor. “Hocanım sabır.”

Sonsuz beyazlığın ortasında kara bir duman.

Yükseldikçe yükseliyor uçsuz göğe.

Her yer karanlık, sesler yok.

Çekiç Ali susuyor.

Zeynel susuyor.

Kozluk...

Kozluk da susuyor.

Çaresizliğinden susuyor.

Pamuktan bir döşek oluyor sonra.

Bağrına basıyor biricik öğretmenini.

Kara duman yükselmeye devam ediyor.

Portakal ne güzel meyve değil mi öğretmenim, portakallar yuvarlaktır, suludur, turuncudur, bombalar ne renktir, bombaları kim buldu, bombaların yeri neresidir öğretmenim, bombaların yeri bizim yanımız mıdır, sizinle bizim aramız mıdır, değildir, onların yeri çocukların yanı değildir, biz sizi çok bekledik öğretmenim, asıl ben sizi ne çok bekledim bir bilseniz, öyleyse hiç ayrılmayalım, ayrılmayacağız merak etmeyin, annem cennet çiçeğim diye severdi beni, ben de sizi öyle seveceğim, aynı yerde kök saldık, aynı yerde filizleneceğiz, bizi vuranlar varsa bizi yazanlar da olacak, biz her cümlede tekrar tekrar tekrar büyüyeceğiz, kocaman olacağız, sevgimiz kocaman olacak.

Hem, portakal ne güzel meyve değil mi?